

Sygn. akt

III AUa 61/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący	SSA Irena Mazurek
	Protokolant	starszy sekretarz sądowy Maria Piekielek

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2021 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku M. L.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie

z dnia 25 października 2018 r. sygn. akt IV U 646/18

I. uchyła zaskarżony wyrok jak też poprzedzające go decyzje Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 17 maja 2018 r. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania bezpośrednio temu organowi rentowemu ,

II. zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz wnioskodawcy M. L. kwotę 60 zł (słownie: sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego .

Sygn. akt III AUa 61/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 7 grudnia 2021 r.

Decyzją z dnia 17 maja 2018 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników M. L. w okresie od 19 maja 2017 r. do 27 lipca 2017 r. z powodu podjęcia przez niego w tym czasie pracy na terenie Niemiec, z powołaniem się na art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz art. 7 ust. 1 pkt. 1 i art. 16 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. j. Dz.U. z 2017 r. ,poz.2336 ze zm.).

W konsekwencji powyższego, w sytuacji łączenia przez wnioskodawcę ubezpieczenia rolniczego z pozarolniczą działalnością gospodarczą, **rolniczy organ rentowy w kolejnej decyzji z tej samej daty stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników M. L. w dalszym okresie od 28 lipca 2017 r. do 22 kwietnia 2018 r.** (z tym dniem wnioskodawca zaprzestał prowadzenia pozarolniczej gospodarczej), przywołując tym razem w podstawie prawnej decyzji m.in. art. 5 a ust.1 ww. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników .

Wnioskodawca M. L. odwołał się od obu powyższych decyzji Prezesa KRUS do Sądu Okręgowego w Krośnie i domagając się ich zmiany poprzez potwierdzenie istnienia rolniczego tytułu ubezpieczeń we wskazanych w tych decyzjach okresach zarzucił ,że wyłączenie go z rolniczego systemów zabezpieczenia społecznego było skutkiem błędnej informacji pracownika pozwanego organu rentowego , udzielonej jego żonie w dniu 23 kwietnia 2017 r. o tym , że jego krótkotrwały wyjazd za granicę nie będzie miał wpływu na ubezpieczenie w KRUS. Równocześnie odwołujący się podkreślał ,że praca w Niemczech była przedmiotowo związana z prowadzoną przez niego działalnością sprrowadzoną ,a nadto nie podlegał wówczas ubezpieczeniom społecznym w tym kraju mając jedynie ubezpieczenie wypadkowe w firmie (...).

W odpowiedziach na odwołania Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o oddalenie żądania wnioskodawcy z tych samych względów, które legły u podstaw zaskarżonych decyzji, powołując się na przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr.883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i rozporządzenie wykonawcze nr 987/2009 ,przy dodatkowym zaakcentowaniu ,że wnioskodawca przynajmniej kilkakrotnie w decyzjach dotyczących podlegania przez niego ubezpieczeniu społecznemu rolników był pouczany o obowiązku zgłaszania Kasie wszelkich okoliczności mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności, którego to obowiązku w tym wypadku (związanym z wyjazdem do pracy zagranicę) nie dopełnił.

Sąd Okręgowy w Krośnie , po rozpoznaniu odwołań M. L. ,wyrokiem z dnia 25 października 2018 r. (sygn. akt IV U 646/18) oddalił odwołania jako niezasadne . Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił , że M. L. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w okresie od 7 października 1999 r. do 31 grudnia 1999 r. i od 10 sierpnia 2000 r. z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym o powierzchni powyżej 1 ha przeliczeniowego. W okresach od 9 października 2002 r. do 29 czerwca 2006 r. i od 25 listopada 2016 r. podlegał temu ubezpieczeniu rolniczemu przy równoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej .W kierowanych do wnioskodawcy decyzjach z dnia : 31 października 2000 r., 30 września 2004 r. , 21 lipca 2006 r. i 12 grudnia 2006 r. rolniczy organ rentowy zawarł pouczenie o obowiązku informowania Kasy , w ciągu 14 dni , o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności , jak również o podjęciu zatrudnienia lub innych formach aktywności zawodowej rodzących obowiązek podlegania innemu niż rolnicze ubezpieczeniu społecznemu. W okresie od 19 maja 2017 r. do 27 lipca 2017 r. M. L. był zatrudniony na terenie Niemiec , o czym uprzednio nie poinformował organu rentowego. W dniu 18 kwietnia 2018 r. żona odwołującego się N. L. przedłożyła w Kasie dokumenty potwierdzające zatrudnienie jej męża poza granicami kraju w ww. okresie , co ostatecznie skutkowało wydaniem , zaskarżonych w niniejszym postępowaniu, decyzji . Równocześnie dokonując oceny zeznań zarówno świadków tj. N. L. i E. W. , pracownika pozwanego udzielającego informacji w P. Terenowej KRUS w J. jak również zeznań samego odwołującego się Sąd I instancji odmówił wiary twierdzeniom wnioskodawcy o błędnej informacji ww. pracownika Kasy udzielonej jego żonie co do możliwości wyjazdu za granicę i świadczenia tam pracy przy pozostaniu w ubezpieczeniu rolniczym , podkreślając w tym względzie ,że E. W. ma duże

w tym przedmiocie doświadczenie , a udzielane przez nią informacje w tego rodzaju przypadkach są standardowe „ że ubezpieczony musi zgłosić ten fakt celem wyłączenia go z ubezpieczenia rolniczego „ Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił , że odwołujący się nie dysponuje jakimkolwiek przeciwdowodem w postaci dokumentu , niezależnie od tego , że tak czy inaczej faktu wyjazdu za granicę celem podjęcia pracy nie zgłosił w KRUS , a to należało do jego obowiązków . W świetle powyższych ustaleń , dokonując oceny prawnej sprawy , Sąd I instancji -przywołując brzmienie art. 1, art. 7 ust. 1 art. 16 ust. 1 i ust. 3, oraz art. 5 a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (t .j . Dz.U. z 2017 r.,poz.2336 ze zm.) w zw. z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego stwierdził ,że ubezpieczenie społeczne rolników wnioskodawcy ustało z dniem podjęcia przez niego zatrudnienia na terenie Niemiec , przy uwzględnieniu zasady podlegania ubezpieczeniom tylko według jednego ustawodawstwa , ze wskazaniem na państwo w którym wykonywana jest praca . W konsekwencji zaś powyższego , po ustaniu tego zatrudnienia nie mógł odrodzić się tytuł rolniczego ubezpieczenia społecznego wnioskodawcy , bo prowadził on nadal pozarolniczą działalność gospodarczą ,który to tytułu wyprzedzał ubezpieczenie rolnicze , przy równoczesnym niezaisnieniu przewidzianych w art.5 a ust 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przesłanek (nieprzerwanego co najmniej przez 3 lata podlegania ubezpieczeniu rolniczemu przed rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej). W podstawie prawnej wyroku , oprócz wyżej wskazanych przepisów prawa materialnego, powołany został art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 25 października 2018 r. zaskarżony został w całości przez wnioskodawcę M. L. , który zarzucając w apelacji przede wszystkim naruszenie przepisów prawa procesowego w tym art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej oceny dowodów skutkującej uznaniem wiarygodności zeznań pracownika KRUS , a nie jego zeznań i świadka N. L. co do treści udzielonej przez tego pracownika jego żonie błędnej informacji , jak również art. 227 k.p.c. art. 217 § 1 k.p.c. i art. 232 k.p.c. przez nie odniesienie się do zgłoszonego przez niego wniosku dowodowego o przesłuchanie dodatkowego świadka M. K. , na okoliczność związaną z treścią tego pouczenia

(jaka miała być przekazana przez jego żonę temu świadkowi), co ostatecznie skutkowało bezzasadnym wyłączeniem go z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych , wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie zgłoszonego

w odwołaniach żądania ,ewentualnie uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Pozwany rolniczy organ rentowy nie ustosunkował się do treści apelacji wnioskodawcy.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, rozpoznając apelację wnioskodawcy M. L., zważył co następuje ;

Niezależnie od wniosków i zarzutów apelacji skutkować ona musi wydaniem przez tut. Sąd orzeczenia kasatoryjnego z jednoczesnym przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio pozwanemu organowi rentowemu .

Powyższe jest z jednej strony skutkiem zdecydowanej przedwczesności zarówno zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 25 października 2018 r. jak i poprzedzających go decyzji KRUS z dnia 17 maja 2018 r. wynikającej

z daleko niepełnych ustaleń faktycznych w zakresie rodzaju ewentualnego tytułu ubezpieczeń wnioskodawcy poza granicami kraju (co w tym wypadku stanowi o nierozpoznaniu przez Sąd I instancji istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.)

z drugiej zaś wynika z ewentualnej następcej konieczności wdrożenia przez pozwanego organu rentowego stosownej procedury uzgodnieniowej z niemiecką instytucją ubezpieczeniową w zakresie ustalenia właściwego dla wnioskodawcy ustawodawstwa w okresie jego aktywności zawodowej na terenie Niemiec (tj. od 19 maja

2017 r. do 27 lipca 2017 r.) , która to procedura pozostaje poza kognicją sądu orzekającego w przedmiotowej sprawie (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r. ,II UK 333/12 ,OSNP 2014/3/47).

Jakkolwiek bowiem co do zasady , zdaniem Sądu Apelacyjnego , zgodzić się

z pozwanym organem rentowym należy, że przewidziany w art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników inny tytuł ubezpieczeń społecznych, wyłączający ubezpieczenie rolnicze, (dodatkowo zdefiniowany w art. 6 pkt. 12 i 13 ww. ustawy) odnieść również należy do pozakrajowego tytułu ubezpieczenia społecznego (tak też w wyroku tut. Sądu z dnia 17 kwietnia 2019 r. III AUa 201/18 ,LEX nr 2667996 , czy w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 lipca 2018 r. ,III AUa 431/18 ,LEX nr 2546204) - odmiennie w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2015 r. ,III UK 21/15 , LEX nr 1918829 , i z dnia 13 grudnia 2016 r. ,III UK 37/16 , LEX nr 2188650 (które to stanowisko Sąd Apelacyjny w Rzeszowie nie podziela zauważając ,że ubezpieczenie rolnicze ma charakter jedynie subsydiarny, a jednocześnie stosownie do art. 91 Konstytucji RP z chwilą wejścia Polski do Unii Europejskiej tj. z dniem 1 maja 2004 r. przepisy rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego stały się częścią krajowego porządku prawnego) , to jednocześnie , w świetle powyższego ,przesądzenia wymagało czy po stronie odwołującego się M. L. taki tytuł ubezpieczenia istniał . W tym zaś względzie niewystarczające jest jednak samo stwierdzenie ,że wnioskodawca w okresie od 19 maja 2017 r. do 27 lipca 2017 r. przejawiał aktywność zawodową na terenie Niemiec uzyskując z tego tytułu określony przychód , na którym to stwierdzeniu poprzestał zarówno pozwany rolniczy organ rentowy jak i Sąd I instancji , bo przecież w świetle treści regulacji odnoszących się do koordynacji systemów zabezpieczeń społecznych istotnym jest przesądzenie formy tej aktywności , a więc czy była to praca najemna w oparciu o umowę o pracę z niemieckim pracodawcą, czy też może , na co zdawać by się wskazywała treść odwołań wnioskodawcy , świadczył on na terenie Niemiec usługi związane z prowadzoną w kraju pozarolniczą działalnością gospodarczą , a wtedy istniałaby możliwość pozostania przez niego w rolniczym ubezpieczeniu skoro okres tego rodzaju aktywności nie przekraczał 24 miesięcy , stosownie do

art. 12 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 . Wobec powyższego koniecznym jest więc uzupełnienie w tym niezbędnym zakresie materiału dowodowego przez pozwanego rolniczy organ rentowy , który w świetle art. 3 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 987/2009 jest uprawniony do zobowiązania ubezpieczonego do przekazania wszelkich właściwych w tym przedmiocie informacji i dokumentów (tu. w szczególności umowy jaka miała go łączyć z pozakrajowym kontrahentem , czy dokumentacji ubezpieczeniowej z tego okresu) , aby ewentualnie następnie –w przypadku poczynionego w tej drodze ustalenia , że jednak była to praca najemna świadczona na podstawie umowy o pracę

z niemieckim pracodawcą – wdrożyć przewidzianą w art. 16 wyżej powołanego rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 procedurę uzgodnieniową z niemiecką instytucją ubezpieczeniową , mając na względzie wyrażoną w art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego nr 883 /2004 zasadę podlegania przez wnioskodawcę ustawodawstwu tylko jednego państwa, oraz wyrażoną dla tak określonego przypadku

w art. 13 ust. 3 ww. rozporządzenia zasadę ubezpieczenia w państwie miejsca wykonywania pracy (lex loci laboris) .Podkreślić przy tym należy ,że zarówno organ rentowy jak i sąd ubezpieczeń nie są uprawnieni do oceny zaistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego poza granicami kraju (tak też w bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego i tu tytułem przykładu wskazać można chociażby na wyrok tego Sądu z dnia 23 sierpnia 2007 r. I UK 68/07, OSNP 2008/19 - 20/300). Jednocześnie nie można jednak zapominać , że instytucja miejsca zamieszkania ubezpieczonego , ustalając tymczasowo właściwe dla niego ustawodawstwo w trybie art. 16 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 987/2009 jest uprawniona do oceny czy praca najemna za granicą nie miała charakteru marginalnego (por. powołany już wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r. II UK 333/12 ,OSNP 2014/3/47) , a ma to istotne znaczenie ponieważ zgodnie z art. 14 ust.5 b rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 „ praca marginalna nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia podstawowego „ (w tym zaś względzie zastosowanie znajdują wskazówki zawarte w praktycznym poradniku ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników Unii Europejskiej , Europejskim Obszarze Gospodarczym

i Szwajcar wydane przez Komisję Administracyjną ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego) .Reasumując , to dopiero przesądzenie tym sposobem ,że wnioskodawca M. L. w okresie od 19 maja 2017 r. do 27 lipca 2017 r. . podlegał ubezpieczeniom społecznym dla terenie Niemiec stanowić może podstawę do wyłączenia go z krajowego ubezpieczenia rolniczego .

W tym kontekście bez wpływu na końcowy wynik sprawy pozostać więc muszą wszelkie zarzuty skarżącego co do błędnego pouczenia go o skutkach wykonywania pracy poza granicami kraju na jego ubezpieczenie rolnicze , choć generalnie zgodzić się z Sądem I instancji w tej kwestii przyjdzie ,że zgodnie z regułą dowodzenia (art. 6 k.c. art. 232 k.p.c.) wnioskodawca nie wykazał powyższej okoliczności , tym bardziej że zgodnie z pouczeniami zawartymi w decyzjach KRUS jakie uprzednio otrzymywał ,ciężył na nim i tak bezwzględny obowiązek zawiadomienia Kasy o tej okoliczności którego to obowiązku , co jest w sprawie bezsporne, nie dopełnił .

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów i na podstawie art. 477^{14 a} k.p.c. orzeczono jak pkt. I sentencji wyroku . Tak określony końcowy wynik sprawy (w której ostatecznie wykazano błędność procedowania pozwanego organu rentowego już na etapie przedsądowym , stanowiącą o co najmniej przedwcześnieści zaskarżonych decyzji) uzasadniał z kolei , w ocenie tutejszego Sądu , obciążenie Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego poniesionymi przez skarżącego kosztami postępowania apelacyjnego w kwocie 60 zł stanowiącej opłatę sądową od apelacji . Dlatego też, na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 109 § 1 zdanie drugie k.p.c. orzeczono jak w pkt. II sentencji wyroku .

„Niniejsze pismo umieszczone zostało na portalu informacyjnym w celach informacyjnych i nie wywołuje skutków procesowych: doręczenie wywołujące skutki procesowe na zarządzenie przewodniczącego dokonane zostanie według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego”.